

Nr. 1 | 2010

Staff Memo

Dokumentasjon av enkelte beregninger til årstalen 2010

Norges Bank Pengepolitikk

Staff Memos present reports and documentation written by staff members and affiliates of Norges Bank, the central bank of Norway. Views and conclusions expressed in Staff Memos should not be taken to represent the views of Norges Bank.

© 2010 Norges Bank

The text may be quoted or referred to, provided that due acknowledgement is given to source.

Staff Memo inneholder utredninger og dokumentasjon skrevet av Norges Banks ansatte og andre forfattere tilknyttet Norges Bank. Synspunkter og konklusjoner i arbeidene er ikke nødvendigvis representative for Norges Banks.

© 2010 Norges Bank

Det kan siteres fra eller henvises til dette arbeid, gitt at forfatter og Norges Bank oppgis som kilde.

ISSN 1504-2596 (online only)

ISBN 978-82-7553-541-0 (online only)

Provenypotensialet ved økt eiendomsbeskatning

Tallene nedenfor er basert på tall for 2007. Anslagene vil kunne variere noe fra år til år.

Skatt på eiendom utgjorde i gjennomsnitt 5,6 prosent av de samlede skatte- og avgiftsinntektene i OECD-land i 2007¹, eller 1,9 prosent av BNP. OECD anslår at skatteinntektene fra eiendom utgjorde 2,8 prosent av samlede skatteinntekter i Norge samme år. Tallet overvurderer eiendomsskatten sammenliknet med andre land ettersom det i beregningen for Norge er inkludert formuesskatt på bolig. Trekkes formuesskatten fra, utgjør skatteinntektene fra eiendom 1,4 prosent av totale skatteinntekter, eller 0,6 prosent av BNP.

<i>Beregning av inntektene fra eiendomsbeskatning i Norge (2007)</i>		
Total skatteinngang	993,4 mrd. kr.	
Eiendomsskatt	27,7 mrd. kr.	2,8 % av totale skatteinntekter
-Formuesskatt	13,3 mrd. kr.	
= Nytt anslag på eiendomsskatt	14,4 mrd. kr.	1,4% av totale skatteinntekter

Kilde: OECD Revenue Statistics 1965-2008. Tabell 62, side 178 og Norges Bank

Økes eiendoms andel av de samlede skatte- og avgiftsinntektene til gjennomsnittlig OECD-nivå (dvs. 5,6 prosent), kan provenyet fra eiendomsbeskatningen øke til om lag 57,6 mrd. kroner. Det tilsvarer 43,2 mrd. kroner i ekstra skatteinntekter.

De samlede skatteinntektene i Norge er høyere enn gjennomsnittet i OECD-landene regnet som andel av BNP. Tallet 43,2 mrd kroner vil derfor, målt i prosent av BNP, innebære en høyere skattlegging av eiendom enn gjennomsnittet i OECD-landene. Det kan derfor være rimelig å justere anslaget noe ned. Korrigerer vi for dette på en enkel måte, finner vi at det økte provenyet fra eiendomsskatt kan være 35,4 mrd. kroner.²

Samlede skatteinntekter som andel av BNP utgjorde 35,8 prosent i OECD-landene i 2007.³ I Norge utgjorde samlede skatteinntekter 43,6 prosent av BNP.

<i>Beregning av samlede skatte- og avgifts inntekter i andel av BNP</i>		
Sum skatter og avgifter	993,4 mrd. kr.	
BNP	2 277 mrd. kr.	43,6 %

Kilde: OECD Revenue Statistics 1965-2008. Tabell 62, side 178 og Nasjonalbudsjettet 2010, tabell 3.2, side 208.

Alternativ bruk (I): Skattesatsen på alminnelig inntekt kan reduseres med 1 prosentenhet

Inntektene fra skatt og trygdeavgifter (Fastlands-Norge) var på 268,5 mrd. kroner i 2007.⁴

$268,5 \text{ mrd} / 28\% \text{ (skattesats på inntekt)} = 9,6 \text{ mrd. kr.}$ Dvs. det koster om lag 10 mrd kroner å redusere skattesatsen på alminnelig inntekt i Fastlands-Norge med ett prosentpoeng. Det er da

¹ OECD Revenue Statistics 1965-2008. Tabell 23, side 88.

² $43,2 * (35,8 / 43,6) = 35,4 \text{ mrd. kr.}$

³ OECD Revenue Statistics 1965-2008. Tabell 1, side 75.

⁴ SSB (<http://www.ssb.no/emner/12/01/offinnut/tab-04.html>)

forutsatt at en reduksjon i skatt på alminnelig inntekt fra sokkelen er motvirket av en tilsvarende økning i særskattene på petroleumsutvinning.

Alternativ bruk (II): Øke minstefradraget

En økning i minstefradraget for lønnsinntekt med 1000 kroner anslås å koste 590 millioner kroner. Kostnaden kan være litt avtakende ved større økninger.⁵

Alternativ bruk (III): Fjerne toppskatten

Å fjerne toppskatten innebærer et provenytap på 16,8 mrd kroner i 2007.⁶

Alternativ bruk (IV): Fjerne formuesskatten

Å fjerne formuesskatten innebærer et provenytap på 11,8 mrd kroner i 2007.⁷

⁵ Se for eksempel Finansdepartementets svar på spm. 51 fra Finanskomiteen / Høyres fraksjon av 20 okt. 2009.

⁶ SSB. Oversiktstall fra skatteligningen (<http://www.ssb.no/skattoppgjor/tab-2009-10-27-01.html>). Har lagt til grunn tallet for ”skatt formue stat, toppskatt”.

⁷ SSB. Oversiktstall fra skatteligningen (<http://www.ssb.no/skattoppgjor/tab-2009-10-27-01.html>). Har lagt sammen skatt formue kommune (7 829 kr) + skatt formue stat (3 941 kr).

Vridninger i kapitalbeskatningen

For å illustrere vridningen antar vi forenklet at fordelene ved å bo i egen bolig kan verdsettes til 4 prosent av markedsverdien på boligen. Boliglånsrenten antas å være 4 prosent og avkastningen på å investere i aksjer antas å være 4 prosent, som også antas å være skjermingsrenten før skatt. Med slike antakelser blir utlignet inntektsskatt den samme for investering i aksjer og banksparing eller nedbetaling av lån. Vi lar investering i aksjer illustrere behandlingen av investering i næring. Vridningen kan være mindre mellom investering i bolig og investering i egen næringsvirksomhet, enn den er mellom investering i bolig og kjøp av aksjer.

Ikke formuesskatteposisjon, avkastning 4% før skatt:

Avkastning etter skatt:

Investering i bolig: 4 % (ingen skatt)

Nedbetaling av lån: $(0,04 * 0,72) * 100 = 2,88$ % (sparte rentekostnader etter skatt)

Investering i næringsvirksomhet (aksjer): $(0,04 * 0,72) * 100 = 2,88$ %

I formuesskatteposisjon, avkastning 4% før skatt:

Avkastning etter skatt:

Investering i bolig: $(0,04 - 0,011 * 0,25) * 100 = 3,73$ % (skattegrunnlaget for formuesskatten antas å være 25 % av markedsverdi, formuesskatten = 1,1%)

Nedbetaling av lån: $(0,04 - 0,011 - (0,04 * 0,28)) * 100 = 1,78$ % (formuesskatten øker når lånet nedbetales)

Investering i næringsvirksomhet (aksjer): $(0,04 - 0,011 - (0,04 * 0,28)) * 100 = 1,78$ %

Tilbake til handlingsregelen

Handlingsregelen for finanspolitikken legger opp til at petroleumsinntektene fases gradvis inn i økonomien, om lag i takt med forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland anslått til 4 prosent. Vi anslår at utnyttelsen av kapasiteten i norsk økonomi vil nå normalt nivå i løpet av 2011. Slik vi forstår handlingsregelen, skal da statsbudsjettet for 2013 være i balanse med bruk av oljepenger som tilsvarer 4 prosent av fondets størrelse, dvs. 120 mrd kroner.⁸

Finansdepartementet anslår at det strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd vil være 148,5 mrd 2010-kroner per år i perioden 2010 til 2013. Skal budsjettet være tilbake på handlingsregelen i 2013, følger det at innstramningen må være på 28 mrd 2010-kroner over tre år. Vi antar derfor at underskuddet strammes inn med 9,3 mrd kroner per år. Deretter følger det at det strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd vil komme ned på $(148,5 - 9,3) = 139$ mrd kroner i 2011, $(139 - 9,3) = 130$ mrd kroner i 2012, og $(130 - 9,3) = 120$ mrd kroner i 2013.

For å sammenlikne med innstramningen i det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet i perioden 1994-96 er det lagt til grunn at det strammes inn med tilsvarende effekt i 2011-13, målt som andel av BNP for Fastlands-Norge.⁹ Det følger at det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet da ville kommet ned på rundt 58 mrd kroner i 2013. Se tabellen nedenfor.

	Strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd. Faste 2010 priser ¹⁰	Innstramming i strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd 1994-96 ¹¹	Innstramming i prosent av BNP-FN 2011-13 ¹²	Innstramming 2011-2013
2011	148,5	-2,1%	40 mrd	$(148,5 - 40) = 108$ mrd
2012	148,5	-1,5%	30 mrd	$(108 - 30) = 78$ mrd
2013	148,5	-1,0%	20 mrd	$(78 - 20) = 58$ mrd

⁸ Kilde: Nasjonalbudsjettet 2010. Tabell 3.6 (side 62)

⁹ For BNP-FN for 2010 har vi lagt til grunn Finansdepartementets anslag (NB 2010, Tabell 3.2). Deretter er Norges Banks anslag for veksten brukt for 2011-12

¹⁰ Kilde: Nasjonalbudsjettet 2010. Tabell 3.6 (side 62)

¹¹ Kilde: Nasjonalbudsjettet 2010. Figur 3.1 c (side 55)

¹² Kilde: Nasjonalbudsjettet 2010. Tabell 3.2 (side 208)